

Το εννοιολογικό πλαίσιο του εγχειριδίου: βασικές έννοιες

Βασικές έννοιες της EDC/HRE – εργαλεία για τον ενεργό πολίτη

Αυτό το βιβλίο, εστιάζοντας στις έννοιες, ακολουθεί την κλασική διδακτική προσέγγιση της πολιτικής αγωγής και άλλων εκπαιδευτικών τομέων. Οι έννοιες πηγάζουν από τη θεωρία, χωρίς να δημιουργούν ένα συστηματικό θεωρητικό πλαίσιο διδασκαλίας και μάθησης. Μάλλον, έχει γίνει μια επιλογή χρήσιμων εργαλείων που διευκολύνουν τη μάθηση.

Οι έννοιες προσφέρουν τις γνωστικές δομές που επιτρέπουν στον μαθητή να ενσωματώσει τις νέες πληροφορίες σε ένα νοηματικό πλαίσιο και να τις θυμάται ευκολότερα (κονστрукτιβιστική μάθηση). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για γεγονότα και στοιχεία που πρέπει να μαθαίνονται με απομνημόνευση. Οι έννοιες βοηθούν, επίσης, κατά την ανάγνωση μιας εφημερίδας ή την ακρόαση των νέων, καθώς τα θέματα αποκτούν νόημα κατά τη σύνδεσή τους με έννοιες όπως δημοκρατία, εξουσία, σύγκρουση ή υπευθυνότητα. Επομένως, οι έννοιες είναι βασικές στην εκπαίδευση του ενημερωμένου πολίτη. Όμως, δεν δομούν απλώς τη γνωστική μάθηση, αλλά έχουν και επιπτώσεις στην διαμόρφωση των αξιών και των δεξιοτήτων. Αυτή η διασύνδεση είναι εμφανής σε όλες τις ενότητες αυτού του βιβλίου.

Οι μαθητές που έχουν μάθει να θέτουν ερωτήματα καθοδηγούμενοι από βασικές έννοιες της EDC/HRE θα είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για να επεξεργαστούν νέες πληροφορίες και νέα προβλήματα στο μέλλον (συνεχιζόμενη εκπαίδευση). Επιπλέον, η νοηματική μάθηση προετοιμάζει τον μαθητή για πιο προηγμένες ακαδημαϊκές σπουδές.

Πώς οι μαθητές κατανοούν και χρησιμοποιούν τις βασικές έννοιες;

Η σκέψη και η μάθηση σχετίζονται άμεσα με τη σύνδεση του συγκεκριμένου με το αφηρημένο. Οι έννοιες είναι αφηρημένες, γενικευμένα προϊόντα ανάλυσης και λογικής. Οι μαθητές μπορούν να αντιληφθούν τις έννοιες με δύο τρόπους, τον απαγωγικό και τον επαγωγικό. Η απαγωγική προσέγγιση αρχίζει με την έννοια, όπως παρουσιάζεται σε μια διάλεξη ή ένα κείμενο, και στη συνέχεια εφαρμόζεται σε κάτι συγκεκριμένο, όπως για παράδειγμα, μια κατάσταση ή μια εμπειρία. Η επαγωγική προσέγγιση λειτουργεί αντίστροφα ξεκινώντας από το συγκεκριμένο και πηγαίνοντας προς το αφηρημένο. Ο αναγνώστης θα ανακαλύψει ότι οι ενότητες αυτού του βιβλίου ακολουθούν κυρίως τον επαγωγικό τρόπο.

Οι βασικές έννοιες σ' αυτό το βιβλίο αναπτύσσονται μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα – ιστορίες ή αναφορές περιστατικών. Όταν οι μαθητές συζητούν το νόημα ενός παραδείγματος, αναζητούν μια έννοια για να συνοψίσουν όλες τις πτυχές του. Ο/η εκπαιδευτικός αποφασίζει τότε και πώς θα εισαγάγει την έννοια.

Οι έννοιες είναι εργαλεία κατανόησης που οι μαθητές μπορούν να εφαρμόσουν σε νέες θεματικές. Όσο πιο συχνά χρησιμοποιείται μια έννοια, τόσο πιο κατανοητή γίνεται, και τόσο ευκολότερα συνδέεται με άλλες (γνωστικές δομές). Αντί να μαθαίνουν αποκομμένα γεγονότα με απομνημόνευση, οι μαθητές συνδέουν τις νέες πληροφορίες στις προϋπάρχουσες γνωστικές δομές τους.

Πώς μπορεί να γίνει προσαρμογή αυτού του εγχειριδίου;

Οι ενότητες περιγράφουν το πρώτο από δύο σημαντικά μαθησιακά βήματα, πηγαίνοντας από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές αποφασίζουν πώς θα χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία. Αυτό είναι το δεύτερο βήμα από το αφηρημένο πίσω προς το συγκεκριμένο. Όχι μόνο οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, αλλά επίσης τα θέματα, οι υποδομές, το θεσμικό πλαίσιο και οι εκπαιδευτικές παραδόσεις διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Αυτό αποτελεί και το σημείο εκκίνησης για την προσαρμογή αυτού του εγχειριδίου.

Οι ενότητες αυτού του βιβλίου προσφέρουν εργαλεία τα οποία υποστηρίζουν την πολιτική παιδεία, την εξάσκηση δεξιοτήτων και την ανάπτυξη στάσεων. Δεν αναφέρονται σε θέματα μιας συγκεκριμένης χώρας σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αλλά ο αναγνώστης θα βρει συχνά προτάσεις προς τον/την εκπαιδευτικό ή τους μαθητές για τη συλλογή υλικού που συνδέει το περιεχόμενο των ενοτήτων με τις διάφορες χώρες. Οι εκδότες, οι μεταφραστές και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να γνωρίζουν αυτό το κενό, το οποίο έχει δημιουργηθεί σκόπιμα. Ακριβώς όπως κάθε χώρα αναπτύσσει την δική της δημοκρατική παράδοση, η οποία πηγάζει από την πολιτισμική παράδοση και την κοινωνική ανάπτυξη, έτσι πρέπει επίσης να αναπτύξει την αντίστοιχη έκδοση EDC/HRE, με αναφορές στο εκπαιδευτικό και σχολικό της σύστημα, το θεσμικό της πλαίσιο, την πολιτική της και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

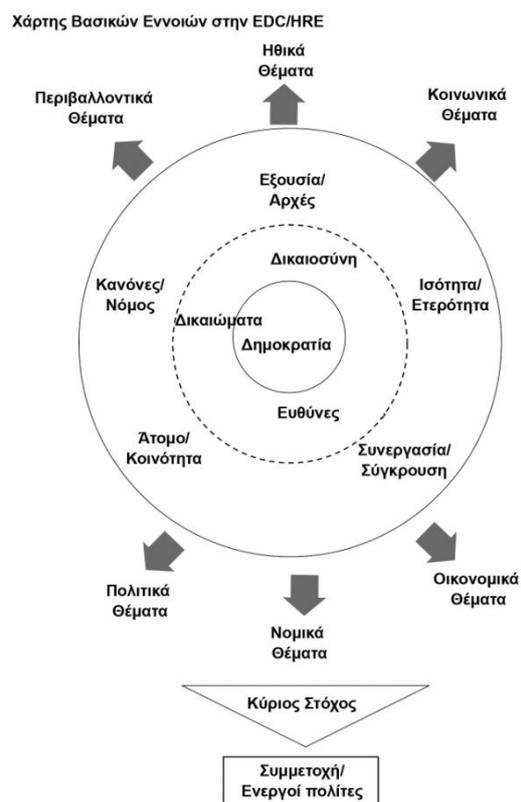
Ποιες βασικές έννοιες περιλαμβάνονται σε αυτό το εγχειρίδιο;

Ο εννοιολογικός χάρτης που ακολουθεί, σχεδιασμένος σε ομόκεντρους κύκλους δείχνει ποιες βασικές έννοιες περιλαμβάνονται στις ενότητες αυτού του εγχειριδίου.

Η δημοκρατία βρίσκεται στο κέντρο δείχνοντας ότι η έννοια είναι παρούσα σε κάθε κείμενο της EDC/HRE. Η συμμετοχή ενεργών πολιτών στη δημοκρατική κοινότητα είναι βασικός στόχος της EDC/HRE, και αυτό φαίνεται από την κεντρική της θέση στο σχήμα.

Στον επόμενο κύκλο, αναφέρονται τρεις βασικές έννοιες της δημοκρατίας: δικαιώματα, ευθύνες και δικαιοσύνη, δηλαδή τρεις αλληλεξαρτώμενες και σημαντικές συνθήκες οι οποίες είναι απαραίτητες για μια επιτυχημένη δημοκρατία.

Οι πολίτες πρέπει να κάνουν χρήση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμμετέχοντας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων – όπως το δικαίωμα ψήφου, την ελευθερία έκφρασης, την ελευθερία του τύπου, την ισότητα απέναντι στον νόμο, και το δικαίωμα της πλειοψηφίας. Η δημοκρατία είναι ανταγωνιστική – υπάρχει ανταγωνισμός στα συμφέροντα, τις ιδέες και τις αξίες, στα πολύτιμα αγαθά. Στις ανταγωνιστικές οικονομίες οι ευκαιρίες για επιρροή στη λήψη αποφάσεων είναι άνισα κατανομημένες, όπως και στην κοινωνία υπάρχει άνιση κατανομή πλούτου και ευκαιριών. Το αν και σε ποιο βαθμό πρέπει να διορθωθούν τα αποτελέσματα της οικονομικής και κοινωνικής κατανομής (κοινωνική δικαιοσύνη) είναι πολιτικό θέμα. Οι πολίτες μπορούν και πρέπει να χρησιμοποιούν τα δικαιώματά τους για προστασία των συμφερόντων τους, αλλά μια κοινότητα δεν μπορεί να επιζήσει αν τα μέλη της δεν φροντίζουν το ένα το άλλο, καθώς και τα κοινά τους συμφέροντα (υπευθυνότητα). Αυτό το σχήμα δείχνει ότι οι έννοιες δεν βρίσκονται μόνες τους, αλλά συνδέονται μεταξύ τους διατηρώντας μια ισορροπία.

Οι υπόλοιπες έννοιες, στον εξωτερικό κύκλο, συνδέονται με τις βασικές έννοιες και με τις άλλες με διάφορους τρόπους.

Τα βέλη δείχνουν ότι αυτές οι έννοιες μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά την ενασχόληση με ποικίλα θέματα– ηθικά, κοινωνικά, οικονομικά, νομικά, πολιτικά ή περιβαλλοντικά.

Βασικές έννοιες και μαθησιακές διαστάσεις της EDC/HRE

Οι βασικές έννοιες συνδέονται με το περιεχόμενο των ενότητων και τις τρεις μαθησιακές διαστάσεις της EDC/HRE που αναφέρθηκαν στην εισαγωγή. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει ότι οι ενότητες συμβάλλουν στην διδασκαλία περί, μέσω και για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δείχνει επίσης πώς και γιατί οι ενότητες έχουν κατηγοριοποιηθεί σε τέσσερις κατηγορίες οι οποίες αναφέρονται σε σημαντικές όψεις της EDC/HRE:

1. Άτομο και κοινότητα
2. Ανάλυση ευθύνης
3. Συμμετοχή
4. Δύναμη και εξουσία.

Ενταγμένες στις παραπάνω κατηγορίες, οι ενότητες σχηματίζουν ένα μάθημα. Το 1^ο Μέρος ξεκινά με το άτομο και στη συνέχεια εστιάζει στην κοινωνία – κοινωνική αλληλεπίδραση, στερεότυπα, ετερότητα και πλουραλισμός, πλουραλισμός και σύγκρουση. Το 2^ο Μέρος αναδεικνύει το θέμα της ανάληψης ευθύνης στην κοινότητα. Το 3^ο Μέρος, Ενότητα 5 (παραγωγή εφημερίδας) είναι συνδεδεμένο με την δράση στην κοινότητα – σ' αυτή την περίπτωση, τη σχολική κοινότητα. Τέλος, το 4^ο Μέρος, πραγματεύεται τον νόμο, τη νομοθεσία και την πολιτική τόσο σε γενικό επίπεδο όσο και στο σχολικό πλαίσιο.

Αρ. Ενότη.	Τίτλος	Βασ. έννοιες της EDC/HRE	Διδασκαλία περί–μέσω–για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα		
			“περί”	“μέσω”	“για”
Μέρος 1: Άτομο και κοινότητα					
1	Στερεότυπα και προκαταλήψεις. Τι είναι η ταυτότητα; Πώς αντιλαμβάνομαι τους άλλους, κι εκείνοι εμένα;	Ταυτότητα Άτομο και κοινότητα	Αμοιβαία αντίληψη Στερεότυπα Προκατάληψη Ατομική και ομαδική ταυτότητα	Εναλλακτικές προοπτικές	Αναγνώριση και ερωτήσεις για τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις
2	Ισότητα. Βιώνεις την ισότητα περισσότερο από εμένα;	Ισότητα Διάκριση Κοινωνική δικαιοσύνη	Διάκριση στην κοινωνία Η ισότητα ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα	Εκτίμηση διαφορών και ομοιοτήτων Το θέμα των θυμάτων διακρίσεων	Δύσκολες καταστάσεις διακρίσεων. Ηθική συλλογιστική
3	Ετερότητα και πλουραλισμός. Πώς μπορούν οι άνθρωποι να ζουν μαζί ειρηνικά;	Ετερότητα Πλουραλισμός Δημοκρατία	Ο πλουραλισμός και τα όριά του Ίσα δικαιώματα και εκπαίδευση Προστασία ευάλωτων ατόμων ή ομάδων από τα επίσημα κείμενα ανθρώπινων δικαιωμάτων	Ανοχή Εστίαση σε ζητήματα και όχι σε ανθρώπους	Δημοκρατική συζήτηση Διερευνητική συζήτηση Διαπραγμάτευση

4	Σύγκρουση. Τι κάνουμε όταν διαφωνούμε;	Σύγκρουση Ειρήνη	Η περίπτωση κερδίζω-κερδίζω. Επιθυμίες, ανάγκες, συμβιβασμός	Η μη βία	Μοντέλο έξι βημάτων για την επίλυση συγκρούσεων
Μέρος 2: Αναλαμβάνουμε ευθύνες					
5	Δικαιώματα, ελευθερίες και υποχρεώσεις. Ποια είναι τα δικαιώματά μας και πώς προστατεύονται;	Δικαιώματα Ελευθερίες Ευθύνες	Βασικές ανάγκες Επιθυμίες Ανθρώπινη αξιοπρέπεια Ευθύνες και προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Η συνειδητοποίηση της προσωπικής ευθύνης	Εντοπισμός και αντιμετώπιση της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
6	Υποχρεώσεις. Τι είδους ευθύνες έχουν οι άνθρωποι;	Ευθύνη	Νομικές, κοινωνικές, ηθικές υποχρεώσεις Ο ρόλος των ΜΚΟ στην κοινωνία των πολιτών	Ηθική συλλογιστική Επίλυση διλημάτων (συγκρούσεις ευθυνών)	Ανάληψη προσωπικής ευθύνης
Μέρος 3: Συμμετοχή					
7	Μια σχολική εφημερίδα. Κατανοούμε τα μέσα επικοινωνίας παράγοντας μέσα επικοινωνίας	Δημοκρατία Δημόσια γνώμη	Είδη έντυπων μέσων ενημέρωσης Σκοπός των ειδήσεων	Ελευθερία πληροφορίας και έκφρασης Σχεδιασμός κοινής λήψης αποφάσεων	Ανάληψη προσωπικής ευθύνης για ένα project
Μέρος 4: Δύναμη και εξουσία					
8	Κανόνες και νόμος. Τι είδους κανόνες χρειάζεται μια κοινωνία;	Κανόνες και νόμος. Κράτος δικαίου	Σκοπός του νόμου Αστικό δίκαιο, ποινικό δίκαιο Νόμοι για νέους ανθρώπους Κριτήρια για έναν καλό νόμο	Εντοπισμός δίκαιων νόμων	Σεβασμός προς τον νόμο
9	Κυβέρνηση και πολιτική. Πώς πρέπει να κυβερνάται η κοινωνία;	Δύναμη και εξουσία Δημοκρατία Πολιτική	Είδη διακυβέρνησης (δημοκρατία, μοναρχία, δικτατορία, θεοκρατία, αναρχία). Υποχρεώσεις μιας κυβέρνησης	Ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης Κριτική σκέψη	Συζητάμε

Η ομαδοποίηση βασικών πτυχών των ενότητων δίνει στον/στην εκπαιδευτικό μεγαλύτερη ευελιξία κατά τον σχεδιασμό του μαθήματος. Ερωτήματα των μαθητών σε μια ενότητα μπορούν συχνά να απαντηθούν μέσα από μια άλλη ενότητα, γεγονός που επιτρέπει στον/στην εκπαιδευτικό να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών του.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, όλες οι ενότητες αυτού του εγχειριδίου ακολουθούν την επαγωγική προσέγγιση. Ο πίνακας δείχνει κατηγορίες που συνδέονται με βασικές έννοιες μέσα στις ενότητες (μάθηση για την δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα). Η δεύτερη μαθησιακή διάσταση της EDC/HRE, ανάπτυξη δημοκρατικών στάσεων και αξιών, παρουσιάζεται στο Μέρος 2, "Ανάληψη ευθύνης." Υπάρχει επίσης, μια διάσταση αξιών σε κάθε ενότητα όπως φαίνεται στη στήλη "Διδασκαλία *περί – μέσω – για τη* δημοκρατία και ανθρώπινα δικαιώματα". Η τρίτη μαθησιακή διάσταση της EDC/HRE, μαθαίνοντας τη συμμετοχή στην κοινότητα (μάθηση για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα), εμφανίζεται επίσης σε κάθε ενότητα, ενώ η Ενότητα 5 εστιάζει εντονότερα σε αυτή την διάσταση.

Το μάθημα περιλαμβάνει στοιχεία νοηματικής μάθησης. Εδώ, όχι απλά εξηγούνται οι βασικές έννοιες, αλλά περιλαμβάνονται επίσης και άλλες έννοιες οι οποίες θεωρούνται σημαντικές για το περιεχόμενο του μαθήματος.

Το εννοιολογικό παζλ – ένα μοντέλο κonstrουκτιβιστικής μάθησης

Το εννοιολογικό παζλ υπάρχει μέσα στο βιβλίο σαν κύριο θέμα. Επανεμφανίζεται στη σελίδα τίτλου κάθε ενότητας, φέρνοντας στο προσκήνιο το κομμάτι που συνδέεται με τη βασική έννοια κάθε ενότητας. Εδώ τα εννέα κομμάτια εμφανίζονται μαζί, σχηματίζοντας το ολοκληρωμένο παζλ. Αυτή η εικόνα μπορεί να μελετηθεί με διάφορους τρόπους.

Πρώτα από όλα, το κείμενο κάθε εικόνας κάνει σαφές ποια έννοια της EDC/HRE είχε στο μυαλό του ο καλλιτέχνης, Peti Wiskemann. Κατόπιν, συνδέοντας τις εννέα εικόνες, το παζλ δείχνει ότι οι εννέα έννοιες συνδέονται με πολλούς τρόπους και σχηματίζουν ένα νοηματικό σύνολο.

Το παζλ δίνει την εντύπωση ότι το σύνολο των βασικών εννοιών αυτού του βιβλίου είναι ολοκληρωμένο, χωρίς να παραλείπεται κανένα στοιχείο ή να μπορεί να προστεθεί άλλο. Από αυτή την άποψη, το παζλ δίνει ενδεχομένως ένα παραπλανητικό μήνυμα, αν θεωρηθεί ότι δεν έγινε καμιά διδακτική επιλογή στο θεωρητικό πλαίσιο αυτού του εγχειριδίου.

Βέβαια αυτές οι εννέα έννοιες δεν διαμορφώνουν ένα θεωρητικό σύστημα. Αντίθετα, επιλέχθηκαν διότι θεωρήθηκαν ιδιαίτερα σημαντικές και χρήσιμες. Οπωσδήποτε υπήρχαν και άλλες ενδιαφέρουσες, όπως για παράδειγμα το χρήμα, η δύναμη ή η ιδεολογία. Αυτό το εγχειρίδιο προσφέρει ένα εργαλείο και όχι μια θεωρία, και γι' αυτό είναι ανοιχτό σε προσαρμογές και προσθήκες.

Επιπλέον, η προσπάθεια κατανόησης είναι αναζήτηση νοήματος, και ο κονστρουκτιβισμός θεωρεί τη μάθηση ως προσπάθεια δημιουργίας νοήματος. Οι μαθητές συνδέουν τις νέες πληροφορίες με ό,τι ήδη γνωρίζουν και κατανοούν. Με αυτή την έννοια, το παζλ μπορεί να συμβολίσει τον τρόπο με τον οποίο ο μαθητής δημιουργεί νόημα. Οι μαθητές προσπαθούν να συνδέσουν τις βασικές έννοιες της EDC/HRE μεταξύ τους. Κατά συνέπεια, θα δημιουργήσουν το δικό τους παζλ μέσα στο μυαλό τους, με διαφορετικές συνδέσεις και διευθετώντας ατομικά τα διάφορα στοιχεία. Ενδεχομένως θα ανακαλύψουν κενά και θα θέσουν ερωτήσεις που θα προχωρήσουν πέρα από τον σκοπό των βασικών εννοιών αυτού του βιβλίου. Τα αποτελέσματα θα διαφέρουν και αυτό θα είναι εμφανές γιατί το παζλ θα διαμορφωθεί με διαφορετική διάταξη από την παραπάνω. Οι μαθητές πιθανόν να κάνουν λάθη κατά τη δημιουργία του δικού τους παζλ, και θα συζητήσουν τα αποτελέσματα μεταξύ τους στην τάξη. Αν είναι απαραίτητο, ένας μαθητής ή ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να τα διορθώσει (αποδόμηση).

Όταν ο/η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί αυτό το εγχειρίδιο για προετοιμασία μαθημάτων, πρέπει να λαμβάνει υπόψη το πώς συνδέονται οι έννοιες και το πώς μπορεί ή πρέπει να γίνουν κατανοητές από τους μαθητές.

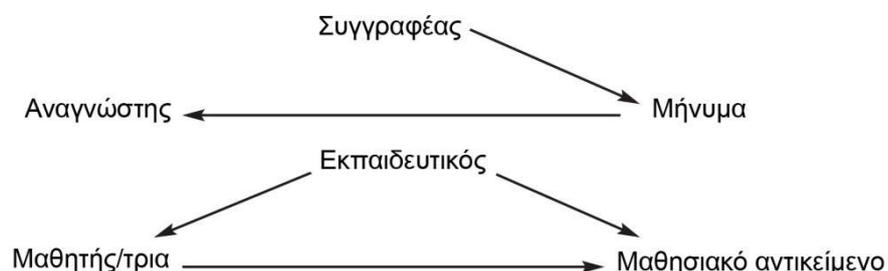
Όπως λέει η παροιμία, μια εικόνα λέει περισσότερα από χίλιες λέξεις. Μπορεί να πει πολλά για τις βασικές έννοιες αυτού του βιβλίου, τις επιπτώσεις του στις διδακτικές επιλογές και την κονστρουκτιβιστική μάθηση.

Οι εικόνες διευκολύνουν τον ενεργό αναγνώστη (μεταλογισμός)

Αυτό το κεφάλαιο ασχολήθηκε με μια αφηρημένη ιδέα – τις έννοιες. Το δύσκολο έργο για το συγγραφέα είναι να κάνει το μήνυμά του σαφές, και για τον αναγνώστη να το κατανοήσει. Αυτή η εμπειρία που μοιράζεται ο συγγραφέας με τον αναγνώστη έχει πολλά κοινά με την αλληλεπίδραση ανάμεσα στον/στην εκπαιδευτικό και το μαθητή. Επομένως, σ' αυτό το κεφάλαιο, αξίζει να σκεφτούμε για την επικοινωνία ανάμεσα στον συγγραφέα και τον αναγνώστη. Χρησιμοποιούμε και πάλι την επαγωγική προσέγγιση, ξεκινώντας από μια συγκεκριμένη, κοινή εμπειρία με σκοπό να αποκτήσουμε γενική γνώση η οποία μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλους τομείς, ιδιαίτερα στη διδασκαλία και τη μάθηση.

Έρευνες έχουν δείξει ότι πολλοί αναγνώστες κοιτούν τις εικόνες και τα διαγράμματα πριν διαβάσουν ένα κείμενο. Η δύναμη των εικόνων βρίσκεται στο πώς επιδρά η αισθητική τους στη φαντασία και στις πληροφορίες που δίνουν. Η αδυναμία τους είναι ότι η πληροφορία μεταδίδεται μη λεκτικά. Έτσι, ο αναγνώστης μπορεί να διαμορφώσει μια ιδέα που έρχεται σε αντίθεση με τις προθέσεις του συγγραφέα.

Συγγραφέας, αναγνώστης, μήνυμα σχηματίζουν μια τριγωνική σχέση. Σύμφωνα με αυτή, το ένα στοιχείο πάντα απουσιάζει από τη σχέση των άλλων. Έτσι ο συγγραφέας δεν έχει απόλυτο έλεγχο του πώς κατανοεί ο αναγνώστης το μήνυμα, ακριβώς όπως ο/η εκπαιδευτικός δεν μπορεί να αποφασίσει τι θα θυμάται ο μαθητής και τι όχι. Ωστόσο, αν ο αναγνώστης ενδιαφέρεται και είναι πρόθυμος να διαπιστώσει κατά πόσο έχει κατανοήσει την εικόνα – αν ανταποκρίνεται στις προθέσεις του συγγραφέα – τότε ο συγγραφέας θα πρέπει να παρέχει ένα κείμενο που σχολιάζει ή εξηγεί την εικόνα.

Είναι ενδιαφέρον να συγκριθεί η δομή της επικοινωνίας μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη με αυτή του εκπαιδευτικού και του μαθητή στο τριγωνικό διδακτικό μοντέλο. Υπάρχουν δομικές αναλογίες, καθώς και σημαντικές διαφορές.

Και στις δύο περιπτώσεις, υπάρχει μια τριγωνική δομή, χωρίς κανένα στοιχείο να κυριαρχεί επί του συνόλου. Οι συγγραφείς επικοινωνούν με τους αναγνώστες μέσω ενός εγχειριδίου. Είναι συνήθως μια μονόδρομη επικοινωνία. Συγγραφέας και αναγνώστης δε συναντιούνται, και ο συγγραφέας δεν λαμβάνει τακτική ανατροφοδότηση. Ο συγγραφέας δεν έχει τον έλεγχο του μηνύματος που λαμβάνει ο αναγνώστης.

Στην τάξη, ο/η εκπαιδευτικός δεν έχει απόλυτο έλεγχο στις μαθησιακές διαδικασίες του μαθητή. Όμως, η προσωπική σχέση ανάμεσα στους μαθητές και τον/την εκπαιδευτικό προσφέρει μόνιμη ανατροφοδότηση, και η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού αποτελεί το πιο ισχυρό μέσο για την διδακτική διαδικασία.

Κοιτώντας την εικόνα, ο αναγνώστης διαμορφώνει στο μυαλό του ένα μήνυμα και προβλέπει τι πρόκειται να διαβάσει στο κείμενο που ακολουθεί. Ίσως ο αναγνώστης διαπιστώσει ότι η κατανόησή του για την εικόνα επιβεβαιώνεται, ή ίσως χρειαστεί να αναδιαμορφώσει κάποια στοιχεία. Οι εικόνες βοηθούν τον αναγνώστη να κάνει ένα νοητικό διάλογο με τον συγγραφέα. Ο συνδυασμός εικόνας και κειμένου διευκολύνει τον ενεργό αναγνώστη – και στοχαστή.

Η ανάγνωση εικόνων αποτελεί βασική δεξιότητα στη λεγόμενη κοινωνία της πληροφορίας, και οι μαθητές θα πρέπει να εκπαιδεύονται σε αυτή την ικανότητα. Ως εκ τούτου, προτείνουμε ο/η εκπαιδευτικός να μοιράζεται αυτό το παζλ με τους μαθητές. Η ερμηνεία της εικόνας είναι έργο είτε του/της εκπαιδευτικού είτε των μαθητών. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να τη χρησιμοποιήσει για να εισαγάγει τους μαθητές στο πρόγραμμα σπουδών που παρέχει το παρόν εγχειρίδιο, ή ίσως για μια περίληψη στο τέλος του σχολικού έτους. Οι μαθητές θα μπορούσαν να κόψουν το παζλ σε εννέα κομμάτια και να το ανασυνθέσουν σύμφωνα με την πραγματική δομή που έχει προκύψει μέσα στο μυαλό τους. Μοιραζόμενοι τους προσωπικούς τους συνδυασμούς και τις συνδέσεις του παζλ με τις έννοιες που αντιπροσωπεύουν, οι μαθητές θα γνωρίσουν τους δικούς τους τρόπους μάθησης και κατανόησης. Μεταβιβάζοντας την εμπειρία αυτή στο επίπεδο της νοηματικής μάθησης, μπορούν να καταλάβουν ότι η ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης δεν είναι μόνο όροι της δημοκρατικής λήψης αποφάσεων, αλλά επίσης της ανάγνωσης και της μάθησης.